

▶ МАСТЫХІН

“Калі сляза скацілася
на попел”.
Экспанат для новага музея
ў Хатыні

стар. 5

▶ ПРАЕКТЫ РАЗВІЦЦЯ

Якім быць метадычнаму
забеспячэнню і як “утаймаваць”
300 клубаў?
Рэцэпты ўдалага кіраўніка

стар. 10

▶ КІНАПРЭМ'ЕРА

Творчыя сустрэчы, паказы,
моладзевое кіно.
Чым жыве “Беларусьфільм”
сёння?

стар. 12

▶ ГАЛЁРКА

Экзістэнцыяльны крызіс
і дэпрэсіўны класік.
Чым Чэхаў моладзі
не дагадзіў?

стар. 13

Удзельніцы аўтарскага калектыву – дзюгакурсніцы Валерыя Брэыва і Паліна Неўмяржыцкая. Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

ГОЛАС ВОГНЕННАЙ ВЁСКИ

Несуцішны боль у сэрцах беларусаў – пакутная Хатынь. Мінула 80 гадоў, як нацысцкія карнікі знішчылі вёску разам з жыхарамі. Памяць аб ахвярах гэтай трагедыі і тысяч іншых зверстваў, учыненых акупантамі, не перамелецца ніколі.

Да ваенных падзей дагэтуль звяртаюцца айчынным творцы розных пакаленняў, нават самыя юныя. Нагадаць пра жахлівы факт генацыду вырашылі навучэнцы сталічнай гімназіі-каледжа мастацтваў імя

І.В. Ахрэмыча. Напярэдадні 80-годдзя трагедыі яны намалювалі калектыўнае палатно, прысвечанае памяці 75 загінулых дзяцей Хатыні. У шматфігурнай кампазіцыі, цэнтрам якой выступіла славетная фігура Няскоранага чалавека, перапляліся мінулае і сучаснасць: вяскоўцы ў распачы з аднаго боку, моладзь і сталыя людзі мірнага сёння – з другога.

Творчая акцыя сталася і важным асветніцкім праектам. Каб заглыбіцца ў тэму, выхаванцы Парната пра-

слухалі лекцыю навуковага супрацоўніка мемарыяльнага комплексу, апазней завіталі ў Хатынь з экскурсіяй. Глыбокія ўражанні ад наведвання святога месца ўсе ахвотныя – звыш паўсотні вучняў – спачатку адлюстравалі ў эскізах. Найбольш цікавыя з іх леглі ў аснову жывапіснага прысвячэння ахвярам вайны. Мяркуецца, што карціну выставяць у новым музеі “Кожны трэці”, а пазней пакажуць у складзе іншых тэматычных эскапіцый.

Добрая нагода

Сёння, 18 сакавіка, Беларусь і Іран адзначаюць значную падзею – трыццацігоддзе ўстаўлення дыпламатычных адносін.

“Гэта добрая нагода, каб вывесці наша супрацоўніцтва на новы ўзровень”, — адзначаў Кіраўнік беларускіх дзяржаў падчас афіцыйнай візіту ў Іран. Переагаворы Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з Прэзідэнтам Ірана Эбрахімам Раісі прайшлі ў Тэгеране 13 сакавіка.

“Беларуска-іранскія адносіны заўсёды знаходзіліся на ўздыме”, — адзначаў іранскі лідар і заўважаў, што ў апошнія два гады яны прадэманстравалі сапраўдны прарыв. “Несумненна, ваш візіт у Іран надаць сур’ёзны імпульс развіццю нашых двухбаковых адносін”, — заявіў Эбрахім Раісі.

Так і адбылося: па выніках на-сычаных перагавораў бакі дасягнулі многіх дамоўленасцей. Частка з іх была замачана на паперы, іншыя стануць асновай для новых сумесных праектаў. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што шпэр для Беларусі і Ірана галоўнае не страціць час. У Тэгеране ж візіт беларускага лідара наваў пераломным момантам і адпраўным пунктам для пабудовы болей глыбокіх адносін.

Аляксандр Лукашэнка і Эбрахім Раісі падпісалі дарожную карту ўсёбаковага супрацоўніцтва паміж краінамі на 2023—2026 гады. Дакумент прадугледжвае ўзаемадзеянне Беларусі і Ірана ў палітычнай, эканамічнай, консульскай, навукова-тэхнічнай сферах, а таксама ў сферы адукацыі, культуры, мастацтва, СМІ і турызму.

“У агульным аб’ёме я магу ацэніць гэты візіт, калі мы рэалізуем усе нашы дамоўленасці, у рамках \$100 мільн”, — сказаў Кіраўнік беларускіх дзяржаў па выніках перагавораў.

Таксама ў рамках візіту былі падпісаны Мемарандум аб узаемаразуменні паміж Міністэрствам культуры Беларусі і Міністэрствам культуры і ісламскай арыентацыі Ісламскай Рэспублікі Іран у сферы культуры і мастацтва. Згодна з мемарандумам, бакі маюць намер развіваць супрацоўніцтва ў сферы культуры і мастацтва па наступных кірунках:

- арганізацыя сумесных выстаў, семінараў, майстар-класаў, канферэнцый і выступленняў, Дзён культуры;
- абмен экспертамі ў галіне музычнай дзейнасці, фальклору і кіно;
- выступленні тэатральных, выканальніцкіх калектываў і салістаў;
- супрацоўніцтва ў сферы кінематографіі;
- абмен інфармацыяй, рэкламнымі матэрыяламі і часопісамі;
- супрацоўніцтва паміж бібліятэкамі і абмен бібліяграфічнымі матэрыяламі;
- уздел у міжнародных фальклорных фестывалях, а таксама фестывальных выяўленчага мастацтва, традыцыйных танцаў, музыкі і рамстваў;
- супрацоўніцтва паміж устаноў адукацыі ў сферы культуры абедзвюх краін.

Па выніках перагавораў таксама былі падпісаны план мерапрыемстваў з нагоды 30-годдзя ўстаўлення дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Іранам, а таксама іншыя ўзагодненні.

Фота з сайта president.gov.by

Магілёў. Кантакт. Маскі

У панядзелак, 20 сакавіка, Магілёў сустрэне гасцей і ўдзельнікаў XVI Міжнароднага тэатральнага маладзёжнага форуму “М.@т.Кантакт”.

Звычайна фестываль пачынаўся 21 сакавіка, у Міжнародны дзень тэатра лялек, і завяршаўся 27-га — у Суветны дзень тэатра. Сёлета было вырашана пашырыць форум яшчэ на адзін дзень, пачаўшы яго крыху раней — у гонар 135-годдзя Магілёўскага абласнога драмтэатра. Асноўная праграма ўтрымлівае 19 спектакляў з чатырох краін: Беларусі, Казахстана, Расіі і, вядома, Беларусі. На больш спецыялізаваныя спектаклі літаральна адразу — у тым ліку на “Карэніну” паводле рамана Л. Талстога ў версіі мінскага праекта “ТраТ ФармаТ”, дзе ў галоўнай ролі выступае Вера Палымава, на “Фігаро” Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага ТЮГ, які гэтая артстка ўзначальвае як дырэктар.

Айчыныя прадстаўніцтва на форуме багатае: акрамя згаданых калектываў, гэта Гродзенскі абласны тэатр лялек з “Локісам”, Тэатр-студыя кінаакцёра з “Міктайвам лашем”, РТБД з “Пачупкамі”. Асабліваю ўвагу выклікае марафон Гомельскага гарадскога маладзёжнага тэатра — “451” па Фарэнгайце” у двух спектаклях, які будзе паказаны паслядоўна за адзін дзень: “Шлях Кларысы” і “Шлях Мілдрэд”. Гаспадары-магілёўчане падрыхтавалі тры фестывальныя пастаюкі: “Магіля ільва” тамтэйшага тэатра лялек, аўтарскі мнааспекталь “Я — лепшы!” і, у драмтэатры, “Шалёныя грошы” паводле А. Астроўска-

га, прыпасеныя на фінал. Разнастайна будзе прадстаўлена тэатральная Расія: прыедуць чатыры калектывы, у тым ліку з Арла і Пярмі. Па два спектаклі прывязуць Пецярбургскі камерны тэатр “ТОК” (“Марыя Сцюарт”, “Фауст”) і Дзяржаўны тэатр драмы і камедыі са сталіцы Казахстана — Астаны (“Чарлі Чаплін”, “Дэжэтыў Крыстофер”).

Тры найлепшыя спектаклі, па версіі трох акадэміяў журы (экспертаў, маладзёжнага журы і самага прадстаўнічага — глядацкага), атрымаюць “Залатыя маскі”. Астанія ўдзельнікі будуць узнагароджаны “Срэбранымі маскамі” і дыпломамі.

Як заўжды, заплаваная творчая майстэрня. Гэтым разам з магілёўскімі артыстамі будуць працаваць расійскія рэжысёры Андрэй Багандаў і Мікалай Балабан. Яны пакажуць эскізы ў выглядзе site specific, дзе абрана месца дзеяння (і гэта не стацыянарная сцэнічная пляцоўка) дыктуе пастаючы дэталі. Дый пасля завяршэння форуму, скраваная найперш на моладзь, адчуванне фестывальнага свята захавецца: на апошні сакавік вечар Магілёўскі драмтэатр прэзентуе сваю прэм’еру — “Лес” А. Астроўскага ў версіі запрошанага рэжысёра Яўгена Ланцова (Расія).

Надзея БУНЦЭВІЧ

Беларускі сувенір масквічам

Гісторыка-этнографічная экспазіцыя “Жывая спадчына Беларусі” ўпрыгожыла павільён нашай краіны на ВДНГ у Маскве.

Выстава, падрыхтаваная Нацыянальным гістарычным музеем разам з абласнымі ўпраўленнямі культуры, знаёміць наведвальнікаў са шматлікімі духоўнымі і матэрыяльнымі багаццямі беларускага народа. Яна раскрывае характэрныя асаблівасці спадчыны ўсіх этнаў нашай рэспублікі праз каштоўныя артэфакты — традыцыйныя строі і рамесныя вырабы.

Старжытную сімваліку і архаічныя формы задоўваюць прадстаўленыя ў экспазіцыі традыцыйныя гліняныя іграшкі Аршанскага Паліпроўі і Віцебскага Паліпроўі. Дэзюнавыя сцявелькі ў выглядзе птушак і звяроў, вершыняк на конях сапраўды робяцца з аднаго кавалка гліны, з якога майстры выявляюць дробныя дэталі. Адметна, што фігуркі ясуць адбітак міфалагічных уяўленняў нашых прадукаў-крыўчюў. Культура Гродзеншчыны прадстаўлена музычнымі інструментамі выдамога майстра Мар’яна Скрамблевіча ды дэкараванымі велікоднымі вербамі, якія адначасова з’яўляюцца неад’емнымі святочнымі атрыбутамі і творами народнага мастацтва.

Узабацілі выставу вырабы дрыбніцкіх шапавалцаў ды неглюбкіх ткачак, а таксама майстроў выцінанкі і ганчароў з розных вуцкоў краіны. Шырока прэзэнтаваны беларускі мастацкія практыкі самолапалянення. Абар’оті-паўкі, фігуры людзей ды жывёл, дзівосныя букеты, разнастайныя вазы і скрынчкі — усё гэтыя работы народных умельцаў адлюстравваюць неабмежаваныя творчыя і дэкаратыўныя магчымасці даўняга рамяства.

Шура ДАНОЛІВІЧ
Фота з сайта музея

Каб падпісацца на газету “Культура”, не абавязкова ісці на пошту!

Рыхтуючыся да важных сустрэч

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусі Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 14 сакавіка. Дзякуючы сродкам відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі праўленчых культурных абласных выканаўчых камітэтаў.

Фота з сайта музея

Наш трывалы падмурак

Урачыстасці, канцэрты, патрыятычныя акцыі — 15 сакавіка беларусы адзначылі адно з галоўных сваіх свят.

Дзяржаўнае свята — Дзень Канстытуцыі Рэспублікі Беларусі — бярэ пачатак 15 сакавіка 1994 года, калі быў прыняты гэты дакумент. Ён заклаў трывалы падмурак незалежнасці, рэалізаваў імкненне беларускага народа быць паўнапраўным гаспадаром на роднай зямлі.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў усіх грамадзян краіны з Днём Канстытуцыі. Звяртаючыся да суайчыннікаў, Кіраўнік дзяржаў адзначаў: “У Год міру і стварэння гэтае свята набывае асабліваю значнасць. Асноўны Закон краіны адлюстроўвае шматвяковае імкненне беларусаў самім вызначыць свой шлях развіцця, жыць у незалежнай дзяржаве, сваёй працай забяспечыць дабрабыт грамадства”.

Беларускі лідар падкрэсліў, што аб’юдаўлена ў пераломны момант дзяржаўнае час Канстытуцыі заклаў асновы прынцыпы міралюбнасці, сацыяльнай справядлівасці, павялі да дасягненняў мінулага, пераамясць традыцыйныя каштоўнасці нашага народа, стаць надалейнай асновай для ўмацавання грамадскага адзінства, сацыяльна-палітычнай стабільнасці, зладжанай і эфектыўнай работы ўсіх галін улады.

“У сучасных геапалітычных умовах няўхільнае прытрымліванне палажэнняў Асноўнага Закона служыць надалейнай гарантыяй абароны нацыянальных інтарсаў, ўмацавання прававога фундаменту беларускай дзяржаўнасці, робіць нас яшчэ больш моцнымі і паспяховымі”, — перакананы Прэзідэнт.

Сваё віншаванне Кіраўнік дзяржаў скончыў словамі: “Няхай наша родная краіна заўсёды будзе мірнай, шчаслівай і квітнеючай!” І гэтыя словы рэфарман пранесліся па Беларусі — ва ўсіх яе кутках прайшлі ўрачыстасці і патрыятычныя акцыі.

Так, 13 сакавіка ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў рамках Усебеларускай акцыі “Мы — грамадзяне Беларусі” адбылося ўрачыстае ўрачунне паштартоў і 4-галовам выданням. Свой першы галоўны дакумент атрымалі выдатнікі вучобы, удзельнікі навукова-практычных канферэнцый, пераможцы і прызёры рэспубліканскіх спарбнорніаў, фестываляў, конкурсаў, прадметных алмпіяд, актывісты БРСМ і БРПА. У мэтах патрыятычнага выхавання, фарміравання нацыянальнай самасвядомасці, актывіўнай жыццёвай пазіцыі і адказнасці ў падростаючага пакалення Усебеларускай акцыя “Мы — грамадзяне Беларусі!” праводзіцца ў самых знакавых месцах краіны, у найлепшых установах культуры.

Паўсюль ладзіліся і іншыя тэматычныя мерапрыемствы. Да прыкладу, Нацыянальная бібліятэка Беларусі падрыхтавала выставу “Асноўны закон дзяржавы”. У экспазіцыі — выданні першай савецкай Канстытуцыі ССРБ 1919 года, чатырохмоўнай Канстытуцыі БССР 1927-га, іншыя канстытуцыйна-савецкага перыяду. На цэнтральнай плошчы ў выданне 1994 года — Канстытуцыю, якая з’яўляецца першай у гісторыі суверэнай рэспублікі і пятай па ліку беларускай канстытуцыяй. Часовая экспазіцыя “Канстытуцыя — галоўны дакумент краіны” працуе і ў Музеі сучаснай беларускай дзяржаўнасці.

Палац Рэспублікі сумесна з беларускай Музычнай мелянкарапарнай 15 сакавіка праставіў праграму “Зямля пад белымі крыламі” ў Маскве. Канцэрт, прымеркаваны да Дня Канстытуцыі Рэспублікі Беларусі, прайшоў на сцэне дэлегацкага і культурнага комплексу пасольства Беларусі ў Расіі.

Сведку часу — 100 гадоў

У Доме-музеі і з’ездзе РСДРП адбылося ўрачыстае адкрыццё часовай экспазіцыі “Сведка часу”, прымеркаванай да важкага юбілею ўстаноў. У мерапрыемстве паўдзельнічалі дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусі Аляксандр Храмы, прадстаўнікі кіраўніцтва Кампартыі Беларусі, іншыя пачасныя госці.

У юбілейнай часовай экспазіцыі прадстаўлены матэрыялы, якія адносяцца да лёсу дома па гістарычнаму ўл. Захар’еўскай, а таксама да стварэння ў ім музея. Наведальнікі змогуць пазнаёміцца з рэлікіява-фотаздымкамі, што захавалі значныя моманты жыцця музея; кнігамі, перыядычнымі выданнямі ды іншымі цікавымі матэрыяламі пра будынак, які стаў сведкам шматлікіх падзей, што ахапілі вёвакы перыяд жыцця Мінска і краіны.

Як расказаў Аляксандр Храмы, Дом-музей і з’езд РСДРП сёння з’яўляецца перадавай пляцоўкай для ўкаранення сучасных тэхналогій музейнай справы ў сістэме Нацыянальнага гістарычнага музея і яго філіялаў. Напрыклад, тут упершыню апрабавалі аўдыягід. Затым удалы досвед распускоўдзілі. Па сло-

вах кіраўніка найбуйнейшага музейнага аб’яднання краіны, Дом-музей актывна супрацоўнічае з устаноўмі адукацыі. У межах вывучэння курсу гісторыі яго рэгулярна наведваюць школьнікі. Экспазіцыя ў ім цікавая. Яна наглядна адлюстроўвае як агульную атмасферу губернскага горада Расійскай імперыі канца XIX стагоддзя, так і сход сацыял-дэмакратуаў, які стаў пунктам адліку для галоўных гістарычных падзей Еўропы XX стагоддзя.

Гэты аб’ект назвычайна выклікае цікакасць гасцей горада. Ён знаходзіцца на малуціннай базэ Свєдэчын у самым цэнтры беларускай сталіцы, побач з іншым знакавым аб’ектам — Плошчай Перамогі. Як адзначаў Аляксандр Храмы, апошні звычайны турыстаў, у Дом-музей і з’езд РСДРП часта прывязджаюць афіцый-

Віктар ГАЎРЬШ
Фота з сайта музея

На сацыяльна-творчую замову

Міністэрства культуры праводзіць конкурс па стварэнні прадметаў выяўленчага мастацтва.

Мэта — адрэаженне, развіццё, папулярызаванне лепшых традыцый і дасягненняў нацыянальнага выяўленчага мастацтва, а таксама аздабленне твораў выяўленчага мастацтва інтэраў прамадскіх будынкаў. Рэспубліканскі конкурс распачаўся 1 сакавіка і працягнецца да 1 снежня. Планаўча, што будзе створана 21 жывапісна работа,

якімі ўпрыгожаць інтэраў устаноў далатковай адукацыі дзівей і моладзі ў сферы культуры. Сярод арганізатараў, акрамя Міністэрства культуры, — аблвыканкомы, Мінскі гарадзянкам. Нацыянальны цэнтр сучасных мастацтваў Рэспублікі Беларусі. Да ўзделу запрашаюцца прафесійныя мастакі, работнікі сферы выяўленчага мастацтва, якія маюць сертыфікат, студэнты аспаведных устаноў адукацыі. Заўякі прымаюцца з 1 сакавіка па 1 мая ў НЦСМ. Больш падрабязную інфармацыю можна знайсці на сайце Міністэрства культуры.

Жыццё ў рытме танца

Ісці да сваёй мэты, нягледзячы на перашкоды! Менавіта такім дэвізам кіруюцца артыстка Дзяржаўнага акадэмічнага ансамбля танца Беларусі Ірына Краўцова. У свае 25 гадоў дзяўчына мае вышэйшую катэгорыю артыста балета. Яна павывала на гастролях у Расіі, Кітаі, Германіі ды іншых краінах свету. Пра тое, як спасцігаць далей вяршыні творчасці, развівацца ў мастацтве, удасканальвацца, не страчваючы запалу і цікавасці да новай справы, як узрасціць у сабе сапраўднага прафесіянала, расказвае Ірына рубрыкі.

— Перапачаткова хацела паступіць у БДУФК на спецыяльнасць “спартыўна-турыстычная дзейнасць”. Але перашкодай стала адсутнасць у мяне прафэсійнай кніжкі. За некалькі дзён да канца ўступнай камітэі я была рэабілітавана, бо не ведала, на якім універсітэце спыніць выбар. Абапіраючыся на свой дыплом, вырашыла паспрабаваць сабе ў БДУКІМ — і не прагала. Літаральна за тры дні я падрыхтавалася да творчых іспытаў і ў выніку паступіла на бюджэт. Паралельна з завочным навучаннем ва ўніверсітэце працавала па размеркаванні ў Беларускай дзяржаўным ансамбл народнай музыкі “Свята”. Але ж ансамбль гэты — вэкальна-інструментальны, і ў нас было толькі дзве танцавальныя пары, таму паліч выступленніў даводзілася граць на бубне, танцаваць і спяваць. Памятаю выпадак, калі на справадзачным канцэрте я нават праспявала партыю прыпевак. За два гады мы з ансамблем “Свята” шмат гастралівалі і аб’ездзілі ўсю краіну — ад буйных рэгіёнаў да маленькіх гарадоў. Між тым ніколі не забуду сваю першую камандзіроўку ў Лаос у рамках Дзён культуры. Мне было 17 гадоў, і на той момант я ніколі не лятала на самалёце, а тут — адразу з трыма перасадкамі. Пасля гэтага пералёты мне не паляхоўць. Нас гасціліна сустрэлі і захоплена ўспрынялі нашу культуру і танец.

МАЛАДЫ СПЕЦЫЯЛІСТ: ДУБЛЬ ВА

Ужо шэсць гадоў Ірына Краўцова танцуе ў Дзяржаўным акадэмічным ансамбл танца Беларусі і мае ганаровую вышэйшую катэгорыю артыста балета. У 16 гадоў дзяўчына ўпершыню праходзіла кастынг у ансамбль разам з аднакласнікамі, але ўсе атрымалі адмову. Пазней наша гераіня зразумела: гэта стала своеасабытным трамплінам паспрабаваць свае сілы якчэп раз.

Паралельна з працай у “Свяце” я брала ўрокі класічнага танца для падтрымання формы ў Дзяржаўным ансамбл. Абодва калектывы знаходзіліся ў адным будынку, і аднойчы я ў ліфце сустрэлася з Валіянікам Уладзіміравічам Дзюкевічам, мастацкім кіраўніком Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі. Вынікам выпадковай сустрэчы стала тое, што я прышла на пробы ў другі раз і была прынята ў калектыв.

Па адчуваннях, я атрымала статус маладога спецыяліста дубль два. Чаму? У ансамбл “Свята” набрала больш досведу па артыстызме, навучалася даносіць да глядача эмоцыю мімаікай, жэстам, характарам. А вось танцавальную планку трэба было падняваць.

Настасся Юркевіч
Фота з архіва гераіні

“Не бойцеся ў цяжкі момант апусціць рукі, бо абавязкова настане час, калі яны паднімуцца”.

Гэта не стала вялікай праблемай: у працоўны працэс я ўлілася літаральна за паўгода і стала часткай асноўнага канцэртнага складу. Вядома, тут адграў ролю набыты ў “Свяце” вопыт. Пасля пайшоў хуткі прафесійны рост — і мне ўжо даручалі сольныя партыі. Напрыклад, у сольным канцэрте, дзе мы працём поўную праграму, я залейнічана ў семі-васьмі нумараў.

ПУЦЁЧКА ў ВЯЛІКІ СВЕТ

Разам са сваім калектывам Ірына ўдзельнічае ў самых значных культурных мерапрыемствах краіны. Аднак менавіта пасля прыходу ў Дзяржаўны ансамбль танца ў яе з’явілася магчымасць бываць у працяглых камандзіроўках. Кожная з іх адпозывае не толькі кропкай на карце, але і досведам, які дзвучына набывала ў пусадзках.

Першая самастойная камандзіроўка была ў 2018 годзе, калі я апыралася ў Германію, у горад Кельн, каб выступіць у складзе шырокага балета. На працягу месяца мы паказвалі па 2-3 шоу за дзень. Гэта адбылася напрыкладні Калідаў, таму ўспаміны здаюцца казачнымі.

Дзякуючы таму, што ў анім месцы можна знайсці прафесійныя тэнорыў, да нас звярнуліся арганізатары тэатралавананага шырокага прадаўжэння ў Кітаі. Гэтыя два з паловай месяцы былі насчыяныя эксперыментамі, бо ў нумарах даводзілася ўвасабляць матылька, дрэва і нават вадарасць. Летась тры месяцы я працавала ў Сочи-парку ў складзе балета шырка Нікуліна. Таму мяне ў нейкай ступені можна лічыць і шыркавым артыстам.

Але да гэтага часу маім любімымі выступамі застаюцца нашы сольныя канцэрты ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, якія праходзілі 3-4 разы на год. Мы доўга і старанна да іх рыхтуемся і ўспрымаем як свята для сабе. Бо ў зале збіраецца шмат нашых прыхільнікаў, а таксама роўных і знаёмых, якія глядзяць на ібце нішымі вачамі, — праз гэта ствараецца неймаверная, чароўная атмасфера. Дарчы, паліч выступу па сцэне я амаль не заўважаю глядача. Калі працуеш поўную праграму, дык пал канец амаль не застаецца ніякіх сіл. І тут гучаць апладэсменты... Тады адчуваеш магучую хвалю энергіі і ўсведамляеш, дзеля каго ты так шмат выкадаешся.

ДЗЕЦІ ЗАРАДЖАЮЦЬ АСАБЛІВАЙ ЭНЕРГІЯЙ

Паўтара года таму Ірына вырашыла далучыцца яшчэ і да працы з дзецьмі. Яна вучыць сацыяму танцу юных талентаў ва ўрорсе ад трох да дзесяці гадоў.

Дзеці зараджаюць асаблівай энергіяй, якая, у сваю чаргу, натхняе працаваць з яшчэ большым імплэтам. Мы рэгулярна ўдзельнічам у конкурсах. Які пелдаг у рабію ўпор на ўвасабленне развіццё, часам магу быць строгай, але вучні адчуваюць маю любоў і падтрымку, таму адказваюць тым жа.

Настасся Юркевіч
Фота з архіва гераіні

У Год міру і стварэння Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусі і газета “Культура” ладзяць сумесны праект. Актуальныя пытанні галіны абмяркоўваем разам з вядомымі дзеячамі культуры на старонках выдання і ў Сеціве. Чытайце серыю інтэрвіў ў рубрыцы “Ствараем разам!”. Глядзіце сюжэты ў Тэлеграм- і на YouTube-канале міністэрства — #созидай_с_культурой.

Авангард тэатральнай моды

Мастацкі кіраўнік Маладзёжнага тэатра эстрады Уладзіслава Арцюкоўска ў вызначэнні творчага амплуа скача ад пекні, то-бок ад назвы. “Маладзёжны” — значыцца, ствараць яго павінны маладыя для маладых. Аб гэтым яна завяліла яшчэ чатыры гады таму, толькі стаўшы мастацкім кіраўніком. З тых часоў шмат чаго памянялася. Пра тэатр загаварылі. Тут багата новых пастановак. І ўсе — арыгінальныя, аўтарскія, розныя жанраў.

А творчы калектыв імякнеча здзіўляе. Нават канцэртамі, якія траўшыяна кажаюць ад тэатра эстрады. І шчыт тут актыўна эксперыментуюць, укарняюць розныя новаўвядзэнні.

— Наш тэатр з’яўляецца базай для пошуку новых талентаў, — дадае Уладзіслава Арцюкоўска. — Кожны год мы робім кастынгі. Часам і па некалькі разоў. У нас працуюць зусім маладыя людзі, учарняныя выпускнікі, артысты, якія шукаюць сябе. Далучаем іх да новых спектакляў, канцэртаў. Сялёта будзе пастаюўка, дзе залейнічаны толькі нашы маладыя таленты.

Тэатр актыўна гастралее — як у вялікіх сталічных сценах, так і ў мясцінах. Тут нават ёсць спецыяльныя праекты для сельскіх клубоў. Гэта міні-пастаюўкі з песнямі ды інтэрактывам. Штогод калектыв таксама рыхтуе адмысловы праграмы для выпускнікоў школ. Глядзчы прыходзіць на іх з задавальненнем, каб паслухаць артыстаў Беларускай эстрады. На гэты заплававаны старт новага праекта — хору “Квадрат у квадраце”.

Па словах Уладзіславы Арцюкоўскай, шчы адной важнай місіі паліа пошуку маладых артыстаў з уліяўна папрытоўка рэжысёраў. Цяпер у тэатры працуюць чатыры рэжысёры-выпускнікі. Іх прыцяваюць да

ўдзелу ў рэалізацыі шырокамаштабных дзяржаўных праектаў. Маладыя спецыялісты маюць магчымасць назапываць досвед побач са стварэйшымі вараўшамі і рабіць уласныя напрацоўкі.

Чатыры гады таму новапрызначаны мастацкі кіраўнік заўважыла, што рэпертуар тэатра і, адпаведна, яго публіка не зусім дапаоўваюцца да назвы “Маладзёжны”. Сёння ад ранейшага рэпертуару не засталася амаль нічога — тут ідуць зусім новыя пастаюўкі. Гэта вельмі розныя праекты, і публіка завітвэе розная. А зала заўсёды поўная, білеты добра прадаюцца.

Маладзёжнаму тэатру эстрады ў некаторым сэнсе паанавала, дича Уладзіслава Арцюкоўска. Бо гэты шырыкі жанр дазваляе любяць эксперыменты.

— Цяпер эксперыментуюць многа, — кажа яна. — У тым ліку гледзячы на нас. Мы паставілі рок-опэру — і астанія ўседа каб паслухаць артыстаў Беларускай эстрады. На гэты заплававаны старт новага праекта — хору “Квадрат у квадраце”.

Патрапіць “у абылчак”, арыентуючыся на густы маладзё, складана. Напрыклад, па прыкладні Уладзіславы Ігараўны, музыку сучасных паллеткаў можна ахарактарызаваць як “вельмі дзіўная папса”. Але ж Маладзёжнаму тэатру ўдзяцца дагалзіць юнай публіцы! Як? За кошт уцягвання глядачоў у творчы працэс.

— Мы ізноў жа прытрымліваемся прыпыцу “музыку для маладых рабіць маладыя”, — падзялялася ноў-хаў мастацкі кіраўнік. — У нас ёсць Martwin, які каіруецца ў юнацтва, — трэкі ў сацсетках збіраюць па 100 тысяч праглядаў. Мы выкарыстоўваем яго нумары ў сваіх пастаюўках. Ён і маладая выканаўца Zina Bless, якая таксама паспела заваяваць вядомасць, летась выступілі з нашым фестывалем “Вытокі” ў шасці буйных гарадах Беларусі. А нядавна мы ўзялі зусім юную Насію Дранікаву. Будзем з ёю працаваць. Мы даём маладым талентам магчымасць паказваць сябе публіцы і набіраць аўдыторыю. Гэта наш шчы.

Уладзіслава Арцюкоўска кажа, што на кастынг заўсёды зьярае ўвагу на малады, якія прыходзіць са сваім, аўтарскім рэпертуарам. Бо яны ўжо прыклялі намагацца, маюць сур’ёзны намер дабіцца чагосьці большага. Такім мастацкі кіраўнік найперш дае шанц рэалізаваць і ў тэатры маладыя артысты эстрады атрымліваюць больш магчымасцей, чым нават на тэатроу, бо там іх пакажуць пару разоў, а тут яны працуюць на публіцы амаль кожны дзень — выступаюць на канцэртах, гастралеюць.

Сёння тэатры жывуць ва ўмовах, калі трэба рабіць камерыйныя праекты, трэба зарабіць грошы. А рэалізаваць ілю, якія адначасова была б актуальнай і прываблівала глядача, складана. Але ў Маладзёжным гэта атрымліваецца: сёлету тут плануецца паставіць спектакль, у якім знімуць патрыятычную тэматыку. Новае паставілі ўка будзе занавана на рэальных палдзях, што адбыліся з ваянным контрразведчыкам, які служыў на Вішэбчыне ў час Вялікай Айчыннай ваяны.

Віктар Гаўрыш
Фота з архіва гераіні

Сцэна са спектакля

Молада, але не зялёна

Ігар Крывулька — 22. Ён скончыў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт культуры і мастацтваў усяго два гады таму, а працуе ў Маладзёжным тэатры эстрады ўжо чатыры гады. Пачынаў мастаком па святле. Спачатку было івжа, але нічога, справіўся. Потым перайшоў на стаўку рэжысёра-пастаюўчыка. Гаворыць, што заўсёды хацеў працаваць па спецыяльнасці, ствараць мерапрыемствы і дарчы людзям святла.

Праца ў тэатры дае такую магчымасць. Яго залучаюць да стварэння мерапрыемстваў дзяржаўнага маштабу. У прыватнай, Рэспубліканскага святла “Аношні званок”, якое летась зрабілі ў фармане шоу, з дзілжэмі. Прыдумалі новую сцэну для гэтага. Свае трэкі там прадставілі Martwin, Zina Bless і зялёна Меразі. У фармане флэш-моу выступілі артысты танцавальнага балета Fusion. Найлепшыя выпускнікі краіны рэагавалі на гэта захоплена.

Ігар Крывулька лічыць, што моладзі цікава слухаць выкаўчаў, якія працуюць у актуальнай музычнай стылістыцы, і любіць выкарыстоўваць новыя тэхналогіі, сочыць за модай ў тэатрах, гастралеюць. Такім мастацкі кіраўнік найперш дае шанц рэалізаваць і ў тэатры маладыя артысты эстрады атрымліваюць больш магчымасцей, чым нават на тэатроу, бо там іх пакажуць пару разоў, а тут яны працуюць на публіцы амаль кожны дзень — выступаюць на канцэртах, гастралеюць.

Сёння тэатры жывуць ва ўмовах, калі трэба рабіць камерыйныя праекты, трэба зарабіць грошы. А рэалізаваць ілю, якія адначасова была б актуальнай і прываблівала глядача, складана. Але ў Маладзёжным гэта атрымліваецца: сёлету тут плануецца паставіць спектакль, у якім знімуць патрыятычную тэматыку. Новае паставілі ўка будзе занавана на рэальных палдзях, што адбыліся з ваянным контрразведчыкам, які служыў на Вішэбчыне ў час Вялікай Айчыннай ваяны.

Віктар Гаўрыш
Фота з архіва гераіні

Ігар Крывулька лічыць, што моладзі цікава слухаць выкаўчаў, якія працуюць у актуальнай музычнай стылістыцы, і любіць выкарыстоўваць новыя тэхналогіі, сочыць за модай ў тэатрах, гастралеюць. Такім мастацкі кіраўнік найперш дае шанц рэалізаваць і ў тэатры маладыя артысты эстрады атрымліваюць больш магчымасцей, чым нават на тэатроу, бо там іх пакажуць пару разоў, а тут яны працуюць на публіцы амаль кожны дзень — выступаюць на канцэртах, гастралеюць.

Алег Хмялкоў падчас атрымання ганаровага звання "Чалавек года Магілёўшчыны"

"Наш прынцып: не побач, а разам"

Алег Фёдаравіч Хмялкоў, Чалавек года – 2022 Магілёўшчыны, тактоўны і дасведчаны. Трымае ў памяці ўсе факты і лічбы, звязаныя з клубнай дзейнасцю роднага краю, і гатовы гаварыць пра яе гадзінамі. Пытаннімі гэтымі займаецца больш за два дзесяцігоддзі, з іх 16 – на пасадзе дырэктара Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветнай работы.

Не дзіва, што металычны цэнтр лічыцца адным з найлепшых у рэспубліцы, а яго супрацоўнікі — ці не самыя актыўнымі аўтарамі шакар выдання. Дарэчы, "Культуру" тут чытаюць самі мур'ёны чынам. Нават заядзены дзёнка ёсць: усе крытычныя артыкулы па іншых абласцях грунтоўна абмяркоўваюцца — каб на Магілёўшчыне палобнага не паўтарыць.

— Пачнём, Алег Фёдаравіч, з раёнаў. Наколькі яны самастойны ў плане метадычнага забеспячэння і якім яго ўзровень павіна быць?

— Аператыўным, адраслым, практыка-арыентаваным, абавязкова дыферэнцыраваным і, безумоўна, кампетэнтным.

Сёння мы курьерам дзейнасць звыш 300 клубных устаноў — гэта 27 юрыдычных асоб і іх структурныя падраздзяленні. Пра раённых клубных устаноў створаны металычныя аддзелы або гэтыя функцыі выконваюць "жанравыя" металысты. Яны самастойныя ў выбары метадычнага забеспячэння дзейнасці ўстаноў, але

планаванне не праходзіць без нашага ўдзелу і дапамогі. Праблемныя пытанні выносім на абласныя семінары, металычныя пасяджэнні, раённую вучобу. Гэта дзейнасць палыход. Семінары ўключаюцца ў план-графік Магілёўскага аблвыканкама. Чарговы — у сакавіку на базе Чавускага раёна.

Міжнародныя культурныя сувязі, што наладжаны нашым цэнтрам, таксама працуюць на павышэнне прафесійнага ўзроўню работнікаў. Да прыкладу, яны ўдзельнічалі ў эсдзе дырэктару Усерасійскіх клубных устаноў, кіраўніку металычных службаў, якія праходзілі ў Беларардзе, Астрахані. У апошнія гады ладзім шмат сумесных анілайн-семінараў, майстар-класаў, выстаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, напрыклад, з устаноў культуры Новасібірска, Бранска.

— Якія з рэгіёнаў найбольш эфектыўна займаюцца праектнай дзейнасцю?

— Асабліва дзейсныя з'яўляюцца творча-даследчыя праекты. Напрыклад, абласны фестываль фольклор-

нага мастацтва "Скарбіца Падыяроўя" па даследаванні, адраджэнні і сцэнічным прадстаўленні лальнага фольклору. Дзякуючы рэалізаваным праектам "Ручнік як шлях жыцця чалавека" майстры вобласці рэканструявалі на аснове аўтэнтычных узораў каля 200 ручнікаў. У межах культурна-даследчага праекта "Традыцыйная кухня Падыяроўя" быў праведзены шэраг рэгіянальных і абласных фестываляў нацыянальнай кухні, створаны зборнік рэцэптаў. Элемент "Стравы з таркаванай бульбы — драчнікі, бульбяныя біліны, бобкі і іншыя — традыцыйна прыгатаваны і ўжываны на тэрыторыі Магілёўскай вобласці" быў занесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

Шчыруюць у гэтым плане Слаўгарадскі, Быхаўскі, Краснапольскі, Кляўскі, Касцюковіцкі раёны. Дзякуючы такім праектам у Краснаполлі з'явілася ганчарня, у Быхаве — закуплена некалькі швейных, вышывальных машын, у Слаўгарадзе — абсталявана торгавыя помнікі прыроды рэспубліканскага значэння "Блакiтная крыніца"...

— Наколькі вядома, менавіта на Магілёўшчыне з'явіліся першыя модульныя ўстановы культуры. Маю на ўвазе і Форум, і змест клубу. У Горацкім раёне дзейнічае СДК, дзе нават душыцца для людзей з інвалідацыяй ёсць. Разам жа, калі ласка, пра гэты кірунак дзейнасці.

— У 2021-м быў адкрыты Касцюковіцкі раённы Цэнтр культуры, дзе таксама прадуманы ўмовы для паўнацэннага апапачку людзей з інвалідацыяй, што спрыяе іх сацыялізацыі. Штогод у кожным рэгіёне вобласці праводзяцца фестывалі і конкурсы творчасці, на нашай базе — абласны конкурс творчасці для людзей з інвалідацыяй. У 2022-м у другі раз прайшоў мерапрыемства Саюзнай дзяржавы фестываль творчасці інвалідаў "Разам мы зможам больш". Ва ўсіх установах створаны ўмовы для безбар'ернага, камфортнага бізнеснага наведвання. Уваходзіць у будынкі абсталяваны панду-

самі, поручнямі, пашыранай уваходнай дзвярнай групай. У нас на цэнтральным уваходзе на поручнях нанесены тактыльныя таблічкі са шрыфтам Брайля, маецца мнемасхема паверхі са шрыфтам Брайля, накрывальны тактыльны дыскрэтыя элементы, кнопка выкліку персанала, моўны інфарматар, перад усходамі выкладзены тактыльны тратуарны паперадзельны а і накрывальны плітка.

культуралогіі, дацэнт кафедры рэжысуры БДУКІМ, будзе прымаша ўдзел у выязным семінары-практыкуме загадчыкаў сектараў па культуры, дырэктараў клубных устаноў, які пройдзе 16—17 сакавіка.

— Некалькі слоў пра метадычную базу: камі'ютары, аўтаграспарт. Палягліся досведам вырашэння гэтых пытанняў?

— База пастаянна патрабуе апаулення. На гэта накіроўваюцца ў асноўным пазабоджытныя срокі. Амаль 40% ад агульнай колькасці мерапрыемстваў складаюць менавіта платныя. Безумоўна, ёсць і дзяржаўная падтрымка. Ідзе апауленне транспартных сродкаў. За кошт бюджэту апауленыя паркі аўтаклубаў у Кіраўскім, Клімавіцкім, Касцюковіцкім, Краснапольскім, Хоцімскім, Чэрыкаўскім раёнах. Для рэгіёнаў гэта важна, бо нестачыняна абслугоўванне пашырае сваю геаграфію, колькасць малаанаселеных і аддаленых пунктаў сёння пераўважыла 2000 вёсак.

У сярэднім на адні аўтаклуб прыпадае звыш 90 населеных пунктаў. Пра забеспячэнне камп'ютарамі мяркуюць самі: на 318 клубных устаноў прыпадае 658 ПК.

"Амаль 40% ад агульнай колькасці мерапрыемстваў складаюць менавіта платныя. Безумоўна ёсць і дзяржаўная падтрымка".

— У свой час пад клубныя ўстановы на Краснаполшчыне выкарстоўваліся будынкі былых крам. У якім стане гэтыя ДК сёння?

— Краснаполле не адзіны рэгіён, дзе клубы размяшчаюцца ў прыстасаваных памяшканнях. Сёння з 318 клубных устаноў вобласці амаль палова маюць спецыяльна пабудаваныя будынкі, астатнія сумішчаюць сваю дзейнасць з іншымі ўстановамі. Сельскія і раёныя клубы капітальна рамантуюцца падчас правядзення раённых палч і абласных "Дажджак". Гэта ўжо стала добрай традыцыяй.

— Вапы саломаліпельшычкі і керамісты вядомыя дэляка за межамі Беларусі. Наколькі забеспячаныя пераемнасцю насяленням?

— Не толькі саломаліпельшычкі і керамісты, а і ткачы, дрэваапрацоўшчыкі, лозапліпельшычкі... Пераемнасць — адна з галоўных умоў захавання відаў народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. І гэта адзін з кірункаў дзейнасці клубных устаноў і нашага мета-

дычнага цэнтру ў супольнасці з майстрамі ДПМ.

У вобласці дзейнічаюць 18 устаноў, якія займаюцца захаваннем і падтрымкай у першую чаргу народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва: гэта дамы і цэнтры рамстваў. Для іх дзейнасць звыш 100 клубных фарміраванняў, больш за палову — дзяржаўныя. Узорна з'яўляюцца калектывы ганчарнага мастацтва "Гле-чычкі". Цэнтра рамстваў пасяліла Глуша Бабруйскага раёна, гурток дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Ляпатоцка" Кароўчускага Дома рамстваў Дрыбінскага раёна, студыя дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Залатая саломка" Гарадзскага Дома рамстваў Шклоўскага раёна ды іншыя.

Сярод настаўнікаў — амаль 500 майстроў народных і сучасных відаў ДТМ, 21 майстар мае статус народнага. Адна з умоў павышэння статусу — наяўнасць пераемнік рамесных тэхналогій.

— Алег Фёдаравіч, вы з'яўляецеся яшчэ і старшынёй Рэспубліканскага савета па пытаннях клубнай дзейнасці і народнай творчасці пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь. Што зроблена ў гэтым кірунку і што мяркуюцца зрабіць?

— Рэспубліканскі савет па пытаннях клубнай дзейнасці і народнай творчасці пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь — настаяна дзеючы калегіяльны, экспертны і кансультатывы орган. У яго функцыі ўваходзіць вызначэнне стратэгіі дзейнасці абласных цэнтраў народнай творчасці, выпрацоўка прынцыпаў і механізмаў іх узаемадзейнення, падтрымка прапановаў па ўдасканаленні заканадаўства аб культуры ў частцы рэгулявання клубнай дзейнасці і народнай творчасці...

Мы ўжо разглядалі пытанні і выпрацоўвалі папраўкі ў Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры, прапановы аб штатах, рэжыме работы клубных устаноў, металычныя рэкамендацыі па рэгламентацыі дзейнасці клубных арганізацый і іх структурных падпарадкаванняў. Паслядзінны праводзяцца з выездам у рэгіёны краіны для знаёмства з умоўнамі работы не толькі абласных цэнтраў народнай творчасці, клубных устаноў, але і іншых устаноў культуры. Аналіз субананага да падаставы для абгавулення і распаўсюджвання найбольш эфектыўнага вопыту. На апошнім пасяджэнні, у лістападзе 2022-га, разглядалі пытанні якасці брэнднага мерапрыемстваў, падтрымкі і развіцця народных мастацкіх рамстваў, меха-

нізмаў маральнага і матэрыяльнага стымулявання народных майстроў, аб ходзе рэалізацыі рэспубліканскага праекта "Культурная спадчына Беларусі", узаемадзейненне абласных цэнтраў народнай творчасці па рэалізацыі маштабных культурных праектаў у 2023 годзе. Наступнае пасяджэнне прайдзе ў сакавіку на базе ўстаноў культуры Гомельскай вобласці.

"Міжнародныя культурныя сувязі цэнтры — добры рэсурс абагульнення вопыту, павышэння прафесійнага ўзроўню".

— Пра творчыя тасункі з замежнымі калегамі. Ці назіраецца дынаміка развіцця?

— Міжнародныя культурныя сувязі цэнтры даволі шырокія. Яны даюць добрую магчымасць для папулярызацыі нашай культуры пра мяжой, а яшчэ гэта добры рэсурс абагульнення вопыту работы, павышэння прафесійнага ўзроўню творчых калектываў, майстроў, спецыялістаў клубных устаноў. Цэнтрам заключаны пагадненні аб культурным супрацоўніцтве з 10 рэгіёнамі Расійскай Федэрацыі. Штогод творчыя калектывы і майстры дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва прымаюць ўдзел у больш чым 130 культурных палчэзях.

З ініцыятывы металычнага цэнтры не першы год ладзіцца Міжнародны форум "Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамаства". Гэты велічы ўдзельнічаў праект дазваляе стварыць міжнародную дэкусійную пляцоўку па абмене вопытам работы, па абмеркаванні пытанняў захавання традыцыйнай культуры, выпрацоўкі агульных міжнародных падыходаў і стасунаў для вырашэння актуальных праблем. Форум стаў значнай падзеяй не толькі для нашай дзяржавы: з 2012-га ў ім паўдзельнічалі прадстаўнікі звыш 25 краін, было падпісана пяць пагадненняў аб культурным супрацоўніцтве. Толькі ў межах праграмы форуму-2022 праведзены 22 культурныя і навукова-практычныя мерапрыемствы.

— Алег Фёдаравіч, што бы пажадалі нашай "Культуры"? — Заставацца дзейным сродкам падтрымкі культурнага жыцця краіны.

— Дзякуй за гутарку!

Яўген РАГІН

Несакрэтная матэрыялы: апытанка

Музеі — сапраўдныя скарбіцы эмоцый і ведаў, дзе можна цікава і карысна правесці час. Як часта іх наведваюць нашы чытачы і чаго чакаюць ад "сховішчаў гісторыі і культуры", даведземся сёння.

АНТОН, трэнер

— Для сучаснага музея неабходныя тэхналогіі, якія дазваляюць паглядзець на экспанаты па-іншаму; напрыклад, дапоўненне рэальнасці. Таксама важныя тлумачэнні, чым карысна тая ці іншая выстава, што гэта наведвальнік, на што арыентавацца, каб атрымаць ад прагляду максімальную гаму пацужыў. Патрэбна дэманстраваць і ўзаемадзейнічаць гістарычныя факты з цяперашнім часам. Мне падабаецца Нацыянальны мастацкі музей. Там сабраны ўнікальныя палотны выдатных майстроў жаўліцы: Рэпін, Кундзік, Айвазоўскі... Акрамя галоўнага будынка, дзе размяшчаны карціны самых вядомых мастакоў, ёсць яшчэ новая пабудова з шудоўнай калекцыяй старажытных ікон.

СВЯТЛАНА, журналіст

— Музей павінен не толькі дэманстраваць экспанаты, але і запальваць у наведвальніка іскрынку даследчыцка — жаданне самому аналізаваць факты і рабіць абагульненні. Трэба, каб чалавек станаўся ўдзельнікам экспазіцыі, ацужва сабе героём легенд, быццам пераўвасі ў іншы гістарычны час, а не разглядаў паўсюды пыльную рэчы. Як бы ператварыўся ў Індыяна Джонса, каб уражанні засталася на ўсё жыццё! Для мяне такім акрышчэм стаў музей "Краіна міні". Там на невялікай пляцоўцы можна ўбачыць усе вядомыя Беларусі і дэвідзія пра іх гісторыю. Спампоўваеш праграму і — наперад! Ніхто не перашкаджае, спакойна слухаеш і разглядаеш мініяцюры: замкі, каштэлы, тэатры, музеі, Інтэрактыўныя акулідры дазваляюць убачыць усё ў дэталіх, як на далоні.

МІХАІЛ, ваканіст

— Велічы падабаецца музей гісторыі Вядлікай Айчынай вайны. Лаканічная архітэктурна званку, багатая экспазіцыя ўнутры. Да таго ж хралогія вытрыманая, разнапланаваныя экспанаты. Можна прасачыць лёсы людзей, паразглядаць асабасныя рэчы. Таксама падабаецца мноства тэхнікі, інфармацыя пра яе характарыстыкі. Прысутнічаюць паэрабразныя апісанні гістарычных падзей. Моцнае месца!

— Хачу падзяліцца ўражаннямі ад музея Лега. Выпадкава натрапіў на яго ў Інтэрнэце. Хая іх знаходзіцца наводзіла ад цэнтры сталіцы, але варты наведвання. Маё ўнутранае дзіця было ў захваленні Я — АFOI, то-бок дарослы аматар Лега. І ведаю, пра што кажу. З пласоў — шмат сапраўдны каштоўны рэчы. Прадстаўлена ўся гісторыя развіцця канструктара: ад драўляных цацак да набору-2022. Велічы гарадская мадэль часткова механізацыя. Некаторыя пабудова кампазіцыі дапоўнены "дэкарацыямі". З мітусею — у іграчку кампазіцыі перамяшчальны дэталі з розных падзей і навет сэрый. Капі рабразірае — ража вока. Да таго ж — нулі! Не ўспою зраўмелыя прырыткіты; напрыклад, найкаштоўнейшыя салідныя краінасці з "Pirates" стаяць на палозе, а вышэй — адносна сучасныя пасеры "Сіпі". Больш лагічна было б размяшчаць на ўзроўні вацыі самыя рэжкі сёння і наборы. У іцэлым — цікава і дэсім, і дарослым, таму што канструяванне не ведае ўзраставак межаў!

АЛЯКСЕЙ, праграміст

Ганна САКАЛОВА

яна яшчэ ўплывовы блогер і нястомны аматар мясцовай гісторыі: ашуквае імяны савесных байцоў, што паліца Вялікай Айчыннай вайны загінулі пры вызваленні яе роднай зямлі. А гэта ўжо не проста краязнаўства. Гэта красамовная пазіцыя гаспадара тых абстаў, якія навучылі любіць жыццё. Спавяржана Людміла сваім аўтарытэтам уплывае на мінулае, каб палепшыць будучае. Хіба на гэта здатны чалавек, які ўмее толькі забавіць?

Шаноўныя работнікі культуры! Вы прыйшлі, каб змяніць свет да лепшага.

СФЕРА УПЛЫВУ

Калісьці вельмі ўразлі бібліятэкары **Асіповіцкага** раёна. Яны сур'ёзна заняліся вылавецкай дзейнасцю і прапанавалі паслугі пралітарным і арганізацыйным раёна. Гэтыя грунтоўныя жыццёвыя і летасілы ўвобміргі сталі запатрабаванымі, а паслугі, натуральна, платнымі. Неформальны пошук пазнавальных чытачоў незабавна звязаны з пашырэннем сферы уплыву бібліятэкі.

У клубнай дзейнасці — сітуацыя тая ж. Я размаўляў на гэты конт з клубнікамі **Драгічынскага** і **Веткаўскага** раёнаў. Усе пагаджаюцца з тым, што, так бы мовіць, філіяльным клубам павінны стаць і ФАП, і КБА. Анімацыйнай падтрымкай пастаянна чакаюць школы і дзіцячы сады. А крану з поштай наблага выкарыстання ў якасці рэкламных цэнтраў (і пляцовак для фэшн-шоў таксама). Урачы, педагогі ды работнікі сельскай гаспадаркі не абдышца без карпаратыўных канцэртных праграм — глыбокіх, разумных і, разумеюць, платных. Неаспрэчным прыкладам тут для мяне з'яўляюцца работнікі культуры **Рагачоўскага** раёна.

Адным словам, **Рагачоўскі** павінен скласіся трымаць меркаванні: без клубнікаў ды бібліятэкараў — як без пелі. І ші варта тут губіць час, каб дэдаваць, што "трэкі" гэтыя зольныя палепшыць маральны клімат у раёне, а значыць — якаяна палепшыць жыццё.

УЗАЕМАДЗЕЙННЕ

Кожны работнік культуры павінен умець сябраваць.

Чарговы прыклад. Ёсць у мяне на **Гомельшчыне** даўні таварыш — дырэктар СДК. Скардзіцца: "Калі пакіну падлеткаў на танцах пасля 23.00, мяне ўчастковы штрафую. Калі забараняю начыны дыскажы, моладзь шыбы у клуб б'е. Не дам рады!"

Спраўды, што рабіць? Навучыцца ашукваць катэрыя, пераўтвараць апанентаў у аднаўдмаў. Справа, безумоўна, нялёгка. Але хто скажаў, што каронныя змены на вёсцы патрабуюць мінімальнага маральнага выдатка? Да мясца згадаць афарызм, народжаны на абсягах Беларусі ў эпоху атпымызмаў: "Вёска знаеце талы, калі ў ёй знікаюць бібліятэка і клуб". Хто аспрэчыць?

Лёс нацыянальнай спадчыны і будучыні беларускай глыбіні — найпершы клопат работнікаў культуры.

УШАНАВАННЕ

У **Бешанковіцкай** дзіцячай бібліятэцы ўбачыў на сцены фотаздымкі найлепшых чытачоў. Чаму гэты ішчалі выпадак шанавання таленавітых дзетак ці не адзіны ў рэспубліцы?

Адна з умоў узаемадзеяння — узаемапавага. Памятаеце тэатральны фазе, дзе вывешаны партрэты ўзлезнаўшых людзей? Чым горшыя іншыя ўстаноўкі культуры? Але толькі ў Шклоўскім РДК дэкаваў пабачыць шыкоўны фашн-шоў. Нас паважалі талы, калі мы падабам сабе.

Не бачыў я ў бібліятэках ды клубах партрэты спонсараў. Адна справа, калі іх няма. Зусім іншая, калі ёсць, але пра іх нічо не ведае. Мы ішчалі пісці пра гэта. Аднак у раёнах так і не навучыліся працаваць з інвестарамі. Дагатыць шчыра, але праба... Вам, нашы работнікі культуры, і блогеры, і маркетологі ды артысты, старасты і дэпутаты. І я веру, што ўсё ў вас атрымаецца!

Яўген РАГІН

Тэатральны клан Кажынскіх

У Год міру і стварэння мы распачынаем цыкл артыкулаў, прысвечаных людзям самых мірных і стваральных прафесій. Тэатралы, музыканты, дзеячы культуры таксама пакінулі значны след у нашай гісторыі, але жыццярэйсы многіх з іх поўныя таямніц. Сёння згадаем пра стваральніка першага сталага мінскага тэатра, знакамітага ў XVIII—XIX стагоддзях опернага спевака **Мацея Кажынскага**. У яго, дарчы, сёлета юбілей — 260 гадоў з дня нараджэння.

РАДАВОДНЫЯ ТАЙМНІЦЫ

У Нацыянальным гістарычным архіве захоўваюцца невадзкія дакумэнты па аб'ёмнае справа (усяго некалькі старонак) дваранскага роду Кажынскіх, з якой вынікае, што бацьку **Мацея** **Аляксандра** звалі **Антон**, дзе да Франішак. Дзе тыя жылі, чым займаліся, не гаворыцца, а дакументаў, што ў 1802 годзе Кажынскі прадаставіў камісіі па свярджэнні дваранства, у справе няма. Акрамя прозвішча, згаданы нашчадкі **Мацея** — **Адам** і **Дзяніс**. Гэта, паліца, адзіная згадка першыхна Адама (нар. да 1795 г.), які, магчыма, неўзабаве адшюў у іншы свет. Ці былі карані Кажынскіх на Міншчыне? Не выключана.

У метрычных кнігах мінскай катэдры за XVIII стагоддзе сустракаецца гэтае прозвішча — праўда, рэдка. Сустрэкаеш яно іна Гарадзеншчыне.

АДВАКАТ, ЯКІ СТАЎ ДЫРЭКТАРАМ ТЭАТРА

Як вынікае з метрыкі смерці **Мацея** (у 1823 мек 60 гадоў), нарадзіўся ён у 1763-м. Дзе гэта зарылася, што было яго маці, гісторыя маўчыць. Лычыцца, што, перш чым на ўсё жыццё захапіцца тэатрам, ён паспеў паправаваць адвакатам у **Петрыкове** **Трыбунальскім** **Люблінскім** ваяводства. У 1787-м ён трапіў у **Люблін**, а ў 1791 годзе — у **Варшаву**, дзе адбыўся, паводле афіш, яго дэбют. **Павлія** **Кажынскі** адпраўляецца ў **Гродна**. У 1793-м лёс зводзіць яго з вядомым англійскай **Дамінікам** **Мараўскім**, а ў 1795 годзе — з **Войцыхам** **Багуслаўскім**, адным з башкоў польскага нацыянальнага тэатра. Лычыцца, што **Мінск** **Мацея** **Кажынскага** наведвае ўпершыню ў 1797-м, пасля чаго ішоў злучацца з **Мараўскім** і актыўна выступае ў **Вільні**. **Дзяніс** свайго вяртаецца ў **Гродна**, дзе, пасля канфікту з жонкай **Мараўскага**, прыходзіць да думкі аб стварэнні ўласнай трупы.

У 1805-м **Мацея** **Кажынскі** пакідае **Мінск**, вяртаецца ў **Вільню** і набывае будынак пад тэатр, які з цягам часу стане сапраўдным культурным маяком на землях былога **ВКЛ**. **Вядзкія** яны з гастролямі ў **Польшу** і **Швеецку**, **Зельву**, **Беласток**, **Пецярбург** і шмат куды яшчэ. **Выступалі** ўсюды папулярна. У 1820 годзе **Кажынскі** пакідае сямю. Пасля яго смерці тэатрам стала заглядваць яго нібыта трыя (дакладна не вызначана) жонка **Ганна** з **Конкаў**. **Пахавалі** знакамітага і шанаванага публічнага актара, спевача і дырэктара мінскага і вільнянскага тэатраў у катомбах на вільнянскіх бернардынскіх могілках. На жаль, магіла не захавалася.

МАРЫЯ КРАЕЎСКАЯ
Даследчыкі называюць яе другой жонкай **Мацея** **Кажынскага**. Так гэта ці не, пра-

Віктар Кажынскі, маст. Рудольф Жуковіч

Мацей Кажынскі, партрэт пач. XIX ст.
Спеўнік Віктара Кажынскага

верыць пакуль не ўдалося. Але само гэтае свярджэнне выклікала такі стое генеалагічны знаходка, што самы час папсача за галаву. Бо, будучы жанатым з ёй, прынамсі з 1795-га, калі нарадзіўся іх сын **Дзяніс** (так у дакументах), **Улоў** **Мацей** **Кажынскі** ў 1805 годзе ў мінскай катэдрі бярэ шлюб з некай **Марыяй** **Шырмаманавой**, **Улоў**. **Напрошваецца** выснова, што недзе нехта памылчыў, часам забараняюцца даволі даўка.

У 1803 годзе трымаўшчыны выступ трупы так уразлі маскоўска публіку, што мясцовае музыканты, якія акурат у гэты час разувалі тую ж оперную, **Бялія** пасля **Кажынскага** выступілі пася каб "осараміць" я. "Польскае трупы з **Мінска**" зашмільа, дарчы, не толькі **Рускі**, але і мясцовы **Французскі** тэатр. Аб гэтым пісаў свайму сыну **Якаў** **Булакаў**, вядомы расійскі дыпламат, **Павел** (і аўтар п'ес), які добра ведаў **Кажынскага**.

У 1805-м **Мацея** **Кажынскі** пакідае **Мінск**, вяртаецца ў **Вільню** і набывае будынак пад тэатр, які з цягам часу стане сапраўдным культурным маяком на землях былога **ВКЛ**. **Вядзкія** яны з гастролямі ў **Польшу** і **Швеецку**, **Зельву**, **Беласток**, **Пецярбург** і шмат куды яшчэ. **Выступалі** ўсюды папулярна. У 1820 годзе **Кажынскі** пакідае сямю. Пасля яго смерці тэатрам стала заглядваць яго нібыта трыя (дакладна не вызначана) жонка **Ганна** з **Конкаў**. **Пахавалі** знакамітага і шанаванага публічнага актара, спевача і дырэктара мінскага і вільнянскага тэатраў у катомбах на вільнянскіх бернардынскіх могілках. На жаль, магіла не захавалася.

ДЫЯНІЗІ — ЗОРКА ВІЛЕНСКАЙ СЦЭНЫ

Калі верыць дакументам, нарадзіўся **Віктар Кажынскі** 16 (28) снежня 1812 года ад **Ганны** **Людвікай** **Кочык**, з якой на той момант **Мацея** ў шлюбе не быў. Бо **Марыя Краеўская** адшюла ў лепшы свет 21 студзеня (ст.ст.) 1813-га. **Пахавалі** яе. **Кажынскі** дэбютаваў з **Кочык** і нарадзіў ў ёй ішоў дзетак — **Мацея** **Аляксандра** (1814) і **Альжбета** (1822).

Першыя ўрокі музыкі **Віктар** браў у таленавітага музыканта, колішняга рэвалюцыйскага капельмайстра, прафесара музыкі **Віленскага** **Універсітэта** **Эгана** **Давіда** **Голанда**, якая памылкам лавіць аўтарам музыкі да нявіскага-варшаўскага

і лістах можна сустрэць згадкі і пра **Дзяніся**, і нават пра яго брата **Віктара**. **Дарчы**, калегам **Кажынскага** на сцоне быў не менш аддадзены **Улоў** **Юзаф** **Сурвіч** (гл. "К" №9-40, 2021).

У 1833-м шанаванага ўсімі артыстамі трупы і публічнай **Кажынскага** збіраюць загалчыкам тэатра. **Апошні** выступіў аркестрам вільнянскай німецкай оперы. З 1838 года пачынае пісці музыку да меладрам.

У 1842-м **Віктар** перабраўся з **Вільні** ў **Пецярбург**, дзе праз некаторы час заімеў славу выдатнага музыканта. Таму ў 1845 годзе яго запрашаюць на пасаду капельмайстра аркестра **Александрыйскага** драматычнага тэатра, на якой ён прапрацаваў 22 гады. **Памёр** **Віктар** у дзень свайго канцэрта, 17 (29) сакавіка 1867 года, за 4 гадына да выхду на сцену, пакінуўшы на волю лёсу жонку і дзвях дзетак.

ВІКТАР — КАПЕЛЬМАЙСТАР АЛЕКСАНДРЫНСКАГА ТЭАТРА

Як вынікае з метрыкі хросту, нарадзіўся **Віктар Кажынскі** 16 (28) снежня 1812 года ад **Ганны** **Людвікай** **Кочык**, з якой на той момант **Мацея** ў шлюбе не быў. Бо **Марыя Краеўская** адшюла ў лепшы свет 21 студзеня (ст.ст.) 1813-га. **Пахавалі** яе. **Кажынскі** дэбютаваў з **Кочык** і нарадзіў ў ёй ішоў дзетак — **Мацея** **Аляксандра** (1814) і **Альжбета** (1822).

Першыя ўрокі музыкі **Віктар** браў у таленавітага музыканта, колішняга рэвалюцыйскага капельмайстра, прафесара музыкі **Віленскага** **Універсітэта** **Эгана** **Давіда** **Голанда**, якая памылкам лавіць аўтарам музыкі да нявіскага-варшаўскага

пастановак 1784—1788 года оперы "Аратка" (гл. "К" за люты 2023). **Вучыўся** ў **Віленскім** **універсітэце**. У 1836-м прыняў лёсавызначальнае раішэнне — прысвечыць жыццё музыцы.

Тэўны час працаваў арганістам пра вільнянскіх касцёлі **Св. Янаў**, пакуль яго на гэтай пасадзе не змяніў **Станіслаў** **Манюшка**. З 1836-га кравяў аркестрам вільнянскай німецкай оперы. З 1838 года пачынае пісці музыку да меладрам.

У 1842-м **Віктар** перабраўся з **Вільні** ў **Пецярбург**, дзе праз некаторы час заімеў славу выдатнага музыканта. Таму ў 1845 годзе яго запрашаюць на пасаду капельмайстра аркестра **Александрыйскага** драматычнага тэатра, на якой ён прапрацаваў 22 гады. **Памёр** **Віктар** у дзень свайго канцэрта, 17 (29) сакавіка 1867 года, за 4 гадына да выхду на сцену, пакінуўшы на волю лёсу жонку і дзвях дзетак.

РОБІМ ВЫСНОВЫ

Абмежаванае прастора гэтай палоды не дазваляе распавесці пра ўсіх прафесійна-тэатральную творчый сім'ю, заснаваную **Мацеям** **Кажынскім**. Ды, калі шчыра, кожны са згаданых заслужыў асобнай публікацыі, каб можна было дэталова раскрывці іх сувязь з беларускай зямлёй. Але, спадзяёмся, надыхне час і да іх жыццёвайся на старонках "К".

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Блогер, маркетолог, артыст...

Тэхналогіі, якія мяняюць жыццё

Час ад часу варта вяртацца да тых, так бы мовіць, тэхналогіяў нашых узаемаадносін са светам, якія дапамагаюць пераўтвараць працу-рэдзіну ў самы што ні ёсць творчы працэс. У словах "пераўтвараць" і "творчы" нават адзін карань.

Дык вось, "К" да гэтай важнай тэмы вяртаецца пастаніна. І не толькі таму, што паўтарэнне — самы вельмічы таямніц. Не менш важная прычына крыяецца ў тым, што час пастаніна звышша патрабаванні да тых, хто ішмечна працаваў на вынік. Так што дзяццельна бы да гэтага далажыць могуць не чытаць.

МІСІЯ
Шаноўныя работнікі культуры! Вы прыйшлі для таго, каб грамада не сумавала. Аднак гэта праграма-мінімум. **Максімум** — больш складаны. **Наву-**

ка любові да людзей і роднай краіны (што, па сутнасці, адно і тое ж) заўсёды далікатная і працаёмкая. Гэта нягодні самі растуць, а добрых грэба далажыць, які ў выніку павінен завалоць розумам людзей. Калі нацыянальнае спадчына вельмішча пра і гэтаму на першы план, поспех гарантаваны.

Без прыкладу не абыхацца. Мая знаёмая **Людміла** **Бусел** не толькі сельска бібліятэкар са **Светлагорчыцы**,

Неўзабаве ўбачыць свет савеснік нумар часопіса "Мастацтва". Як заўсёды, прапануем увазе чытачоў актуальныя падзеі культурна-мастацкага жыцця і звяртаемся да гісторыі.

■ 27 лютага пайшоў з жыцця драматург і кінасцэнарыст, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі **Аляксей** **Дудараў**. **Адзінаццэ** гадоў **Аляксей**

Трымаем кулачкі за нашых

Андрэй **Шчырніч** быў гадоўнаым рэдактарам часопіса "Мастацтва". **Данінай** **Павагі** **Вітвітанам** **майтстру** — артыкул **Барыса** **Крэпака**, дзе мастацтвазнаўца дзельціцца ўспамінамі пра **Аляксея** **Дударава**.

■ **Нацыянальны** **академічны** **драматычны** **тэатр** **імя** **М. Горкага** не перастае радаваць сваіх прыльнічкіх прэм'ерамі. **Адна** з апошніх — "Дыбэт" паводле аднайменнага рамана **Ф. Дастыескага** ў пастаноўцы сербскай актывісы, рэжысёра і трамаскага дзеяча **Іваны** **Жытан**. **Рэцэнзію** на пастаноўку прапануе **Валіцін** **Пепіляў**.

■ **Як** **узначалі** **тэатр** і ці лёгка кравяць творчым калектывам? **Пра** гэта **Анастасія** **Васілевіч** гутарыць з дырэктарам **Рэспубліканскага** **тэатра** **Беларусі** **Аляксей** **Дудараў**. **Адзінаццэ** гадоў **Аляксей** **Дудараў**.

■ "Чытка — усяму «Галава», узлоўная **Надзея** **Бунціў**. **І** **адпаведныя** **аргументы** **прыводзіць** **у** **аднайменным** **артыкуле**, **наведваўшы** **У** **Цэнтры** **беларускай** **драматургіі** **чытку** **п'есы** **Канстанціна** **Спешыка** "Галава".

■ **У** **Маскве** **22** **красавіка** **будуць** **падведзены** **вынікі** **Райскай** **нацыянальнай** **тэатральнай** **прэміі** "Залатая маска". **Тры** з **намінаваных** **спектакляў** **пастаўленыя** **ў** **тэатрах** **лялек** **краіны** **суседскіх** **вядомых** **беларускіх** **рэжысёраў** і **мастакаў**. **Надзея** **Бунціў** **рэцэнзуе** **гэтыя** **пастаноўкі**, **а** **мы** **трымаем** **кулачкі** **за** **нашых!**

■ **У** **рубрцы** "Культурны пласт" **Эмануіл** **Юфе** **звяртаецца** **да** **посціаў** **народнага** **артыста** **Беларусі**, **гадоўнага** **рэжысёра** **Дзяржынскага** **тэатра** **лялек** **Анатолія** **Ляліяўскага**.

■ **22** **сакавіка** — **80**-годдзе **Хатынскай** **трагедыі**, **адной**

з **найбольш** **ліхіх** **старонак** **нашай** **гісторыі**. **Напярэдні** **сумнай** **даты** **Пётра** **Васілеўскага** **пагутарыў** **з** **графікам** **Усеваладам** **Швайбам**, **пераможаком** **рэспубліканскага** **конкурсу** **культурных** **праектаў** **патрыятычнай** **тэматыкі** **за** **2022** **год** **у** **намінацыі** "Найлепшы твораграфік" за серыю работ "Хатыні".

■ **Мастацтвазнаўца** **Барыс** **Крэпа** **працягвае** **свой** **апоў** **вяд** **пра** **творчых** **народага** **мастака** **Беларусі** **Аляксандра** **Кішчанкі**. **А** **мастацтвазнаўца** **Ларыса** **Фінкельштэйн** — **агляд** **выстаў** **спадарожнікаў** **У** **Рэспубліканскага** **тэатральна-дэкаратыўнага** **мастацтва** "ДЭКАРТ-22". **Гэтым** **разам** **яна** **звярнула** **ся** **да** **творчых** **сімптэмаў** **дэкаратыўнага** **мастацтва**, **якія** **пакінулі** **гэты** **свет**. **Таксама** **да** **ўвагі** **чытачоў** **рэцэнзія** **Пятра** **Васілеўскага** **на** **выставу** **Леаніда** **Шчэмалява** **ў** **Нацыянальным** **мастацкім** **музеі** **і** **апавед** **Ларысы** **Фінкельштэйн** **пра** **выставу**

іранскага **мастацтваў** **галерыі** "Універсітэт культуры".

■ **Прэм'ера** **канцэртнай** **версіі** **оперы** **Сяргея** **Бельшыкова** "Ладзіца **Роспачы**" ў **Беларускай** **дзяржаўнай** **філармоніі** **сталася** **выбітнай** **падзейнасцю** **у** **музычным** **свеце**. **Падрабязнасці** — **у** **артыкуле** **Надзеі** **Бунціў**.

■ **Глядзім** **кіно** **незалежнай** **Беларусі** **разам** **з** **кіназнаўцай** **Наталіяй** **Сцяжко**. **Гэтым** **разам** **у** **нашым** **полі** **эроку** — **фільм** "Зірыя", **аўтар** **сцэнарыя** **і** **рэжысёр** **пастановаў** **кіно** **Дзмітрый** **Зайцаў**.

Далучайцеся да клуба экспертаў — **выпісвайце і чытайце часопіс "Мастацтва"**. **У** **Мінску** **набыць** **яго** **можна** **ў** **крамах** "Белдрук", **а** **таксама** **кнігарнях** "Глобус" і "Акадэмікніга".

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-filby

- Арганты вечар **Юрыя Сямёнава** (Расія) (6+) – Іаган Себасцьян Бах і кампазітары-ленінградцы. **21 сакавіка ў 19.00.**
- Аркестр беларускіх народных інструментаў ВДМК імя І.І. Сялярцінскага да 85-годдзя ўтварэння Віцебскай вобласці і 105-годдзя каледжа – **“Звон цымбал як песня душы”** (6+). **23 сакавіка ў 19.00.**
- Прадстаўленне **“Гісторыі ката Філафея”** (3+) у межах праекта **“Філармонія – дзецям”**. **25 сакавіка ў 11.00.**
- **“Нішто не варта шкадаванню”** (6+) – музычная-паэтычны вечар на вершы Іосіфа Бродскага. **25 сакавіка ў 19.00.**
- Класічная музыка для дзяцей – **“Як лялька Ляля ў званочак званіла”** (2+). **26 сакавіка ў 11.00.**

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@gmail.ru

- Трагікамедыя **“Апошні атракцыён”** (16+). Прэмера. Галоўная сцэна. **18 сакавіка ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Чакана гучна і да болю блізка”** (16+). Камерная сцэна. **19 сакавіка ў 19.00.**
- Музычна-пластычная фантазія **“Скрыжаванне”** (12+). Камінная зала. **23 сакавіка ў 19.00.**
- Прадстаўленне **“Музыка душы”** (0+). Камінная зала. **24 сакавіка ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **“Паўлінка”** (12+). Галоўная сцэна. **25 сакавіка ў 19.00.**

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 2 дзях **“Гісторыя Кая і Герды (Снежная каралева)”** (6+). Прэмера. **18 сакавіка ў 12.00 і 18.00.**
- Опера ў 2 дзях **“Чароўная флейта”** (12+). **19 сакавіка ў 18.00.**
- Канцэрт **“Шэдэўры сусветнай оперы. Дуэты”** (12+). **22 сакавіка ў 19.30.**
- Балет у 2 дзях **“Дон Кіхот”** (12+). Прэмера. **24 сакавіка ў 19.00, 25 сакавіка ў 18.00.**
- Канцэрт **“Заўсёды ў маім сэрцы. Музыка Італіі, Іспаніі і Кубы”**. Вечары з **“Серанадай”**. **25 сакавіка ў 18.30.**

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Музычная казка ў 2 дзях **“Дзяткі і слонік”** (4+). **18 сакавіка ў 11.00.**
- Казка ў 2 дзях паводле персідскага эпосу **“Тысяча і адна ноч”** “Міжнародны дзень ляльчніка-Аладзіна” (6+). **19 сакавіка ў 11.00.**
- Казка-фантазія ў 1 дзёі **“Каля-Маля”** (4+). **25 сакавіка ў 11.00.**
- Кранальная гісторыя ў 1 дзёі **“Сунічкі для Вяліканачкі”** (4+). **26 сакавіка ў 11.00.**
- Народная камедыя ў 1 дзёі **“Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма”** (10+), **“Піць моў каханню”** (16+). **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экспісійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Рэтраспектыўная выстава **“Валерыі Шкаруба. In Memoriam”**. Да 26 сакавіка.
- Выставачны праект **“Леанід Шчмяляў. Да 100-годдзя з дня нараджэння”**. Да 2 красавіка.
- Фотавыстава **“Музыка душы – спадчына”**, прысвечаная 90-годдзю Беларускага саюза кампазітараў. Да 2 красавіка.
- Выставачны праект **“Вобраз Радзімы ў творчых беларускіх мастакоў XVIII–XXI стст.”** (Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24). **Да 23 красавіка.**
- Выстава **“Віталі Канстанцінавіч Цвірка. Да 110-годдзя з дня нараджэння”**. Да 21 мая.
- Экспіцыі: **“Якога колеру зіма?”** (6+), **“Казкі Усходу”** (10+), **“Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма”** (10+), **“Піць моў каханню”** (16+). **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНЬКОВІЧА”. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ ХІХ СТ.”

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава **“Жаночыя вобразы”**. **Да 10 мая.**
- Экспіцыя **“Шлях мастака Валенція Ваньковіча”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экспіцыя **“Сядзібы партрэт”**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценяў **“Шляхціц Завальня, або Беларус у фантастычных апаўданах. Белая сарока”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РУБЧЫ

Спарткомплекс “Раўбічы”, Мінскі раён,
тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Праграма **“Каляды ў музеі”**. **Праводзіцца заўсёды.**

Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛЭВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава **“Арт-сезоны з «Гельберы»”**, прымеркаваная да Года міру і стварэння. **Да 2 красавіка.**
- Экспіцыя **“Жаночы род”**. **Да 28 мая.**
- Art-lectorium **“Зразумела мастацтва”**. **Праводзіцца заўсёды.** Парабязнен на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- Часовая экспазіцыя сучасных мастацтваў **Марыны Канавалавай і Алены Шкарэдзінскай “Выпадковае”**. Вялікая выставачная зала. **Да 18 красавіка.**
- Выстава **“Недзепрыметы зверот”**. Часовая экспазіцыя аўтарскіх лялек, прысвечаных пісьменнікам і паэтам XIX–XX стагоддзяў, ад сяброў Міжнароднай гільдыі майстроў (Санкт-Пецярбург). Малая выставачная зала. **Да 28 мая.**
- Выставачны праект **“Пераворанія ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. У экспазіцыйнай зале першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Палацавы таямніцы”**, **“Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца”**.
- Виртуальныя выставы: **“Пераворанія ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, экспазіцыя Паўла Татарнікава **“Магнацкія двары і замкі Беларусі”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.
- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў Ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейна аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў Ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейна аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў Ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейна аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

- **Адрас рэдакцыі:** 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.
- **Тэлефоны:** 8 017 2860797, 8 017 3345723.
- **Тэлефон-факс:** 8 017 3345741.
- **Бухгалтэрыя:** 8 017 3345735.
- **Рэкламны адрас:** 8 017 2860797.
- * – матэрыял на правах рэкламы.
- © “Культура”, 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдчы, кім і калі выдзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зворотны адрас. Аўтарскія рупакі не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст **“Белы слон”**. Разлічаны на адначасовы ўдзел ад 15 да 50 чалавек і прадугледжвае ўдзел асобных каманд з колькасцю ўдзельнікаў у кожнай ад 1 да 5. **18 сакавіка ў 15.30.**
- Выстава **“ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспеўшай і зброі”** (0+). Паўночны корпус. **Да 31 жніўня.**
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экспіцыі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экспіцыя для дзяцей **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экспіцыя **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняты для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асабліваці жаночага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАВНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя **“Аляксандр Дзяржын. Адчуванні сэрцам”**. Да 85-годдзя з дня нараджэння. Галерэя мастацтваў, 3 паверх. **Да 15 красавіка.** Куратарская экспіцыя – **24 сакавіка.**
- Выстава **“Вызваленне Еўропы”** ў рамках міжнароднага праекта **“Тэрыторыя Перамогі”**, які аб’ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых краін.
- Часовая экспазіцыя **“Вызваленне Беларусі. Верасень 1943 – ліпень 1944 гг.”** у філіяле музея – ВГК “Старая мяжа”.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. Даступныя аб’екты: **“Самейны”, “Дзіцячы”, “Для дарослых і старшакласнікаў”, “Падрабязнасці на сайце warmuseum.by”**.

УНП 100255472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўтарак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **“Штучны інтэлект: мастак ці машына?”**. **Да 26 сакавіка.**
- г. Мінск, вул. Нясвіжская, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: сярэда – нядзеля з 12.00 да 20.00
- Выстава **“Плюс/мінус 100: народныя мастакі-обіяры”**. **Да 19 сакавіка.**
- Выстава **“Джаз! Каты! Вясна!”**. **Да 26 сакавіка.**
- Фасадная выстава твораў з фонду НЦСМ да Міжнароднага дня жанчын. **Да 19 сакавіка.**

УНП 192545414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

Вялікі тэатр Беларусі

абвясчае конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў па творчых спецыяльнасцях: **“галоўны дырэктар” і “галоўны мастак”**.

Дададковыя інфармацыя – на сайце bolshoi-belarus.by і па тэлефоне **+375 17 351 12 23**. 220029. г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне 8 017 2860797 або на электронную пошту reklama@kultura-info.by.

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСВУГ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыя-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — ДУЛЭВІЧ Віктар Іванавіч.

Рэдакцыя газеты “Культура”: Галоўны рэдактар — ДУЛЭВІЧ Віктар Іванавіч. Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна. Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Лютен РАПІН. Аглядальнікі рэдакцыі: Лютеня ГАБЕЛ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВЯРЫН, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, Данііл ШЫКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАУ. Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОВСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

* – матэрыял на правах рэкламы. © “Культура”, 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдчы, кім і калі выдзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зворотны адрас. Аўтарскія рупакі не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”): 63874, 638742 (зніжка 10 %). Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісаны ў першым нумары 17.03.2023 а 18.00. Замова № 515. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку””. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Наклад 3020.